

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА**

Факультет історії, політології і міжнародних відносин
Кафедра політичних інститутів та процесів

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ІНСТИТУТ ПАРЛАМЕНТАРИЗМУ

Освітня програма “Політологія”
перший (бакалаврський) рівень вищої освіти

Спеціальність **052 Політологія**

Галузь знань **05 Соціальні та поведінкові науки**

Затверджено на засіданні кафедри
політичних інститутів та процесів,
протокол № 6 від 28 грудня 2021 року

м. Івано-Франківськ – 2022

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Інститут парламентаризму
Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський) рівень вищої освіти
Викладач (-і)	Мищук Мар'яна Богданівна
Контактний телефон	0970878570
Е-mail викладача	mariana.mishchuk@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	2.Цикл професійної підготовки 2.2. Вибіркові дисципліни 2.2.2. Дисципліни вільного вибору студента
Обсяг дисципліни	3 кредити ECTS, 90 год.
Посилання на сайт дистанційного навчання	http://www.d-learn.pu.if.ua/index.php?mod=course&action=ReviewOneCourse&id_cat=183&id_cou=2433
Консультації	Упродовж вивчення курсу згідно розкладу
2. Анотація до курсу	
<p>Дисципліна «Інститут парламентаризму» є вибірковою дисципліною зі спеціальності «Політологія» для освітньої програми бакалавр «Політології», яка викладається в 7 семестрі в обсязі 3 кредити (за Європейською Кредитно-Трансферною Системою ECTS). Курс розроблено таким чином, щоб надати учасникам необхідні знання, обов'язкові для того, щоб здобувачі мали змогу орієнтуватись в розмаїтті концепцій парламентаризму, політичних поглядів на сутність паламенту в тісному взаємозв'язку з практикою державотворення в Україні; науково осмислювати сутність сучасної політичної боротьби різноманітного спектру партій, рухів та об'єднань та вміти свідомо визначити своє місце в суспільстві; пояснити характер функціонування парламенту в умовах переходу від тоталітарної до демократичної політичної системи, до громадянського суспільства та правової держави через аналіз провідних політичних ідей українських теоретиків;</p>	
3. Мета та цілі курсу	
<p>Мета викладання дисципліни: ґрунтовне вивчення студентами політичних концепцій парламентаризму теоретиків світової та української суспільно-політичної думки, типів парламентів, особливостей організаційної структури та функціонування представницьких органів влади, парламентської та депутатської етики.</p> <p>Основними цілями вивчення дисципліни є: опанування студентами понятійно-категоріальним апаратом; засвоєння матеріалу з курсу при допомозі поданих викладачем методичних рекомендацій, підготовлених семінарських занять, самостійної роботи, індивідуальної роботи; аналіз важливих проблем; вміння застосовувати набуті знання у майбутній професійній і громадській діяльності.</p>	
4. Компетентності	
<p>Інтегальна компетентність: Здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми у політичній сфері суспільства, що характеризуються комплексністю та невизначеністю умов, із застосуванням теорій політичної науки.</p> <p>Загальні компетенції: ЗК-01 Знання предметної області. ЗК-07. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати</p>	

цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.
ЗК-08. Здатність аналізувати моральні засади функціонування парламентаризму.

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності:

СК0.1 Здатність використовувати категорійно-понятійний та аналітично-дослідницький апарат сучасної політичної науки.

СК0.2. Здатність застосовувати політологічне мислення для розв'язання теоретичних та практичних проблем у політичній сфері на основі опанування ідей класиків парламентаризму.

СК0.3. Здатність описувати, пояснювати політичні процеси на основі функціонування парламентаризму як форми народного представництва.

СК0.4. Здатність застосовувати іструментарій нормативної та емпіричної політичної теорії, політичної методології, порівняльної та прикладної політології у фаховій діяльності:

СК0.5. Здатність аналізувати взаємодію політичних акторів та інститутів, владу та урядування, політичні системи та режими, політичну поведінку у різних контекстах їх функціонування.

СК0.6. Здатність аналізувати публічну політику на місцевому національному, європейському та глобальному рівні.

СК0.8. Здатність виконувати політологічні дослідження з використанням сучасних методів, технологій та інструментарію політичного аналізу.

СК0.9. Здатність презентувати результати теоретичних і прикладних досліджень

Результати навчання:

РН01 Розуміти предметну область, етичні та правові засади професійної діяльності.

РН03. Вміти критично мислити у сфері політологічної діяльності.

РН04. Мати навички професійної комунікації, широко використовуючи понятійно-категоріальний апарат політичної науки.

РН06. Знати свої права та обов'язки як члена демократичного суспільства та використовувати їх у політологічній діяльності.

РН07. Розуміти історію, закономірності та етапи генези інституту парламентаризму.

РН08. Вміти використовувати базовий категорійно-понятійний та аналітично-дослідницький апарат сучасної політичної науки.

РН09. Вміти застосовувати політологічне мислення для розв'язання теоретичних та практичних проблем у політичній сфері на основі опанування ідей теоретиків парламентаризму.

РН10. Вміти описувати, пояснювати й оцінювати політичні процеси та явища у різних історичних, суспільно-політичних, національно-культурних та ідеологічних контекстах.

РН12. Вміти аналізувати взаємодію політичних акторів (зокрема, депутатів) та інститутів, владу та урядування, політичні системи та режими, політичну поведінку у різних контекстах їх функціонування.

РН13. Вміти аналізувати публічну політику на місцевому національному, європейському та глобальному рівні .

РН14. Застосовувати теорії класиків парламентаризму у професійній діяльності.

РН15. Виконувати політологічні дослідження з використанням сучасних методів, технологій та інструментарію політичного аналізу.

РН16. Презентувати результати теоретичних і прикладних досліджень.

5. Організація навчання курсу

Обсяг курсу

Вид заняття

Загальна кількість годин

лекції		16	
семінарські заняття / практичні / лабораторні		18	
самостійна робота		56	
Ознаки курсу			
Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний/вибірковий
7-й семестр	052 Політологія	IV курс	Вибірковий
Тематика курсу			

Тема 1. **ІНСТИТУТ ПАРЛАМЕНТАРИЗМУ ЯК НАУКОВА ДИСЦИПЛІНА.**

Тема 2. **ГЕНЕЗА ПАРЛАМЕНТАРИЗМУ.**

Тема 3. **СУЧАСНІ МОДЕЛІ ПАРЛАМЕНТАРИЗМУ.**

Тема 4. **ГЕНЕЗА УКРАЇНСЬКОГО ПАРЛАМЕНТАРИЗМУ.**

Тема 5. **ТИПИ ПАРЛАМЕНТІВ.**

Тема 6. **СТРУКТУРА ПАРЛАМЕНТІВ.**

Тема 7. **ВЕРХОВНА РАДА УКРАЇНИ .**

Тема 8. **ФУНКЦІЇ ПАРЛАМЕНТУ.**

Тема 9. **ПАРЛАМЕНТСЬКА КУЛЬТУРА ТА ПАРЛАМЕНТСЬКА ЕТИКА.**

Перелік питань для обговорення на лекції та семінарських заняттях, список літератури для підготовки до кожного заняття та завдання для самостійної роботи, перелік індивідуальних науково-дослідних завдань та вимоги до їх виконання визначені робочою навчальною програмою навчальної дисципліни та розміщені в системі дистанційного навчання.

6. Система оцінювання курсу	
Загальна система оцінювання курсу	<p>Структура розподілу балів передбачає 4 форми контролю за навчанням студентів:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) поточний контроль (10 балів); 2) контрольна робота (20 балів); 3) підготовка презентації/написання реферативної роботи (10 балів); 4)тест (10 балів). <p>Загальна кількість – 50 балів. Підсумковий контроль – іспит проводиться згідно графіку навчального процесу в останній місяць семестру і передбачає написання екзаменаційної письмової роботи/тестування (максимально – 50 балів). Сумарна кількість – 100 балів.</p>
Вимоги до письмової роботи	<p>Виконання письмової роботи передбачає:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) повторення студентами лекційного матеріалу та отриманих знань при підготовці та проведенні семінарських занять, самостійного опрацювання рекомендованої літератури з питань, що виносяться на модульний контроль; 2) написання письмової роботи передбачає виконання студентами в аудиторії індивідуального завдання, що вимагає: <ul style="list-style-type: none"> – виявлення розуміння сутності понять і термінів – 4 балів;

	<ul style="list-style-type: none"> – вміння структурувати основні явища та елементи дисципліни – 6 балів; – знання теоретичних засад, поглядів і праць відомих дослідників – 10 балів; Загальна кількість – 20 балів.	
Семінарські заняття	Відповідь здобувача на семінарському занятті оцінюється за п'ятибальною системою за визначеними програмою навчальної дисципліни критеріями. Усна відповідь може бути доповнена наочними посібниками, зокрема, візуалізованою презентацією (обсягом 10-15 слайдів), зміст та використання якої оцінюється окремо.	
Критерії оцінювання презентації/реферату	робота є оригінальним самостійним дослідженням, у якому відбито творчий пошук студента, його вміння нестандартно мислити, працювати з науковими джерелами, висувати при цьому власні гіпотези з досліджуваних проблем;	9-10 балів
	наукове дослідження студента виконане на достатньо високому рівні, але має незначні недоліки в технічному оформленні, укладанні списку літератури, стилістиці тексту;	7-8 балів
	тема розкрита неповно	6
	робота не відповідає переважній більшості вимог до наукових досліджень, але має структуру, у списку літератури зазначено більше трьох джерел;	3-5 балів
	розкритий лише окремих аспект	1-2 бали
	презентація/реферат не зарахований	0
Умови допуску до підсумкового контролю	Здобувач допускається до підсумкового контролю (за навчальним планом – іспит) за умови повного виконання всіх видів роботи, передбачених програмою навчальної дисципліни.	
7. Політика курсу		
<p>Політика вивчення навчальної дисципліни “Інститут парламентаризму” передбачає набуття здобувачами визначених компетентностей через: аудиторну (лекції, семінарські та практичні заняття) та позааудиторну роботу (самостійне опрацювання окремих тем, підготовка до семінарських занять, виконання індивідуальних завдань, використання можливостей системи дистанційного навчання, практика).</p> <p>Консультації викладача, відпрацювання здобувачами пропущених аудиторних занять, отриманих незадовільних оцінок та подачі індивідуальних робіт – згідно розкладу.</p> <p>У випадку встановлення вияву академічної недобросовісності викладач пропонує здобувачеві повторно виконати передбачений навчальною програмою курсу вид роботи.</p>		

8. Рекомендована література Джерела

1. Бентам И. Принципы законодательства. О влиянии условий времени и места на законодательство. Руководство по политической экономии. М.: Книжный дом “ЛИБРОКОМ”, 2012. 144 с.
2. Бентам И. Тактика законодательных собраний. Челябинск: Социум, 2006.

208 с.

3. Даль Р. Демократия и ее критики. - М. : РОССПЭН, 2003. 576 с.
4. Локк Д. Два трактати про врядування. К.: Видавництво Соломії Павличко "Основи", 2001. 265 с.
5. Мілль Дж. Представницьке врядування // Демократія: Антологія. К.: Смолоскип, 2005. С. 417-432.
6. Мілль Джон Стюарт. Про свободу: Есе .Пер. з англ. –К: Видавництво Соломії Павличко "Основи", 2001. 463 с.
7. Монтеск'є Ш.-Л. Про розподіл влади // Демократія: Антологія. К.: Смолоскип, 2005. С. 373-377.
8. Про Регламент Верховної Ради України : Закон України від 10 лютого 2010 року № 1861-VI // Офіційний вісник України. – 2010. № 12. С. 565.

Монографії, статті та науково-довідкова література

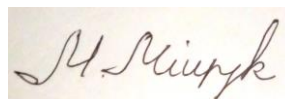
9. Біла Л.Р. Щодо визначення поняття та змісту правового статусу державного службовця // Наукові праці Одеської національної юридичної академії. Т. 6. Одеса: Юрид. л-ра, 2007. С. 131-140.
10. Габінет, Д. А. Ідеї парламентаризму в проектах конституцій незалежної Української держави періоду між світовими війнами [Текст] // Науковий вісник Ужгородського національного університету : серія: Право / голов. ред. Ю.М. Бисага. Ужгород: Видавничий дім «Гельветика», 2015. – Вип. 33. Т. 1. С. 14–18.
11. Георгіца А.З. Конституційне право зарубіжних країн: Конституційне право зарубіжних країн: підруч. для студ. юрид. спец. вищ. навч. закл.; М-во освіти і науки України, Чернів. нац. ун-т ім. Юрія Федьковича. Тернопіль : Астон, 2003. 431 с.
12. Древаль Ю. Парламентаризм у політичній системі України (політико-правовий аналіз).. Х.: Вид-во нац. ун-ту внутр. справ, 2003. 280 с.
13. Журавський В. С. Розвиток українського парламентаризму в ХХ ст. (1917–1991 рр.) // Законодавство України: проблеми вдосконалення: Зб. наук. праць. К.: Ін-т законодавства Верховної Ради України, 2001. С. 78–93.
14. Журавський В. Український парламентаризм на сучасному етапі: Теоретико-правовий аспект: Моногр. К., 2001. 248 с.
15. Кирилюк Ф. Історія зарубіжних політичних вчень Нової доби. Навч. посібник./ Федір. Кирилюк. – К.: Центр учбової літератури, 2008 414 с. // [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://p-for.com/book_325_glava_23_1_IMMANUİL_KANT: MORAL, PRA.html
16. Кислий П. Становлення парламентаризму в Україні: на тлі світового досвіду К. : Абрис, 2000. 414 с.
17. Максимець Б. Історія становлення інституту парламентаризму в Україні // Вісник Національної академії державного управління при Президенті України. 2009. Вип. 3. С. 202-208.
18. Марадик Н. Особливості функціонування інституту парламентаризму у Великобританії // Грані . 2012. № 8 (88). 133-136.
19. Нойманн О. Німецький Бундесрат: особливості формування і повноваження // Політичний менеджмент. 2009. №2. С.155-162.
20. Основи вітчизняного парламентаризму: підруч. для студ. О-75 вищ. навч. закл. : у 2 т. / за заг. ред. В. А. Гошовської ; уклад. : Н. Б. Ларіна та ін. К. : НАДУ, 2011. Т. 1. – 408 с.
21. Парламентська етика: порівняльний аналіз. Національний демократичний інститут міжнародних відносин. [Legislative Research Series / National Democratic Institute for International Affairs]. Переклад Московського представництва Національного демократичного інституту міжнародних відносин. М., 2000. С. 43-52.

22. Рябов С. Бікамералізм без федералізму. До питання про доцільність двопалатного парламенту в Україні // Людина і політика. 2001. № 1. С. 32 – 43.
23. Теорія парламентаризму: Навчальний посібник / М.А.Бучин, У.В. Ільницька, Л.О. Кучма, Я.Б. Турчин. Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2011. 392 с.; Нац. ун-т “Львів. Політехніка”. 2011. 388 с.
24. Шварцева М. Становлення та розвиток європейського парламентаризму//Актуальні проблеми права: теорія і практика. 2013. -№ 26. С.601-606.

Електронні ресурси:

25. Договори і постанови прав і свобод військових між Ясновельможним Його Милості паном Пилипом Орликом, новообраним гетьманом Війська Запорізького, і між генеральними особами, полковниками і тим же Військом Запорізьким з повною згодою з обох сторін//[Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://gska2.rada.gov.ua/site/const/istoriya/1710.html>
26. Закон України “Про вибори народних депутатів України” //[Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/4061-17>
27. Конституція Західно-Української Народної Республіки (проект Станіслава Дністрянського) 1920// <http://constituanta.blogspot.com/2012/08/1920.html>
28. Конституція України //[Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>
29. Конституція Франції//[Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://yurist-online.org/publ/zarubezhnoe_zakonodatelstvo_zarubizhne_zakonodavstvo/konstitucija_franciji_1958_roku_konstitucija_francii_1958_goda/12-1-0-120
30. Основний закон ФРН//[Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://uk.wikipedia.org/wiki/%D>
31. Офіційний сайт парламенту Великобританії: <http://www.parliament.uk/>.
32. The Constitution of the United States//[Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://constitutionus.com/>
33. Alexander Hamilton - Political Scientist, Government Official, Journalist // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.biography.com/people/alexander-hamilton-9326481>
34. Усенко І.Б. Конституційні проекти галицької держави та ЗУНР // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://history.org.ua/?encycllop&termin 7>
35. Kyle Chris R., Peacey Jason Parliament at Work: Parliamentary Committees, Political Power, and Public Access in Early Modern England, Martlesham:Boydell Press, 2002 - 190 p.
36. The Third US President - Thomas Jefferson // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.sheppardsoftware.com/History/presidents/Presidents_3_Jefferson.htm
37. The two-House system // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.parliament.uk/about/how/role/system/>

Викладач

Міщук М.Б.